

Hobumatkaja meelespea

Kui tulete Tori Hobusekasvandusse hobumatkale...

- Enne matkale minekut ja eelkõige just hobuse selga istumist tehke kindlaks, et Teil ei oleks hobuste vastu allergiat – kedagi grupist eraldi ära transportida on küllaltki raske ja kokkuvõttes võite rikkuda elamuse mitte ainult iseenda, vaid ka oma seltskonna teiste liikmete jaoks
- Enne, kui hobuse selga istute, veenduge, et mõistate ja teadvustate endale sellega seonduvaid riske ja olete valmis need võtma
- Kui Teie seltskonnas puuduvad pikema ratsutamiskogemusega isikud, ärge hinnake ennast üle – ratsutamine on raskem, kui algselt paista võib ning paljud esimest või teist korda sadulasse istujad väsivad arvatust kiiremini – pidage seda meeles, kui soovite matkale rohkem ratsahobuseid kui omalt poolt välja pakume
- Järgige alati korraldusi ja instruktsioone, mida annavad Teile hobusekasvanduse töötajad
- Ärge seiske kunagi hobusel otse selja taga!
- Ärge juhtige oma hobuste teisele otse selja taha, veenduge, et Teie hobuse ja eesoleva ratsu vahel oleks vähemalt üks hobusepikkus. Ka hobused võivad vahel omavahel tülitseada ning proovida tagumist hobust tagajalgadega lüüa, pihta aga võite saada hoopis Teie
- Ka hobused on isiksused ning nagu inimestel, nii võib ka neil olla häid ja halbu päevi. Nii võib vahel närviline olla või oodatust kiirema liigutuse teha ka maailma kõige rahulikum ja usaldusväärsem hobune
- Kui hobune ei taha kõndida keset teed, vaid hoiab rohkem tee serva, ei taha ta Teid tingimata kraavi viia. Kõikidel hobustel ei ole alati raudu all ja nad võivad otsida kõndimiseks pehmemat ja vetruvamat pinnast
- Kui tulete suvel matkale, pidage meeles, et koos soojuste ja ilusa ilmaga tulevad ka parmud ja kärbsed. Hobused on parmudele ja kärbestele kerge saak ning viimaste hammustused on valusad. Kui hobune loobib pead, üritab oma külge hammustada või lööb tagajalaga kõhu alt üles, ärge ehmuge – hobune ei ürita lahti saada teist, vaid hoopist teda söövatest putukatest. Mida rohkem seisma või aeglasemalt kõndima hobune peab, seda rohkem ta parmude ja kärbeste all kannatab ning rahutumaks muutub
- Arvestage, et hobuse seljas istumine pole sama mis istumine näiteks autos või ATV-l. Hobune on elus, tal on omad mõtted ja tunded. Matkal on küll kaasas abilised, kes annavad oma parima, et kõigil silma peal hoida ja vajadusel kõiki aidata, kuid peate ka ise olema tähelepanelik. Kui miski hobust ehmatab või hobune äkilisema liigutuse teeb, ei pruugi abiline ka parima tahtmise juures piisavalt kiiresti appi jõuda. Seega peate sadulas olles ka ise olema valmis hobust ise tagasi kontrolli alla võtma nii hästi kui suudate, kuni Teieni jõutakse. Sealjuures on kõige olulisem mitte hakata paanitsema, vaid säilitada külma närvi ning kuulata juhiseid, mis Teile antakse
- Kui Te pole just kogenud ratsutaja, kes teab, et suudab igas olukorras kontrolli hobuse üle säilitada, ärge tegelege hobuse seljas kõrvaliste asjadega (näiteks mobiiliga kõnelemine, fotoaparaadiga pildistamine jne)

- Nii nagu rooli ei tohi istuda alkoholi tarbinuna, pole see soovitatav ka ratsutama minnes. Kui olete alkoholi tarbinud, soovitage sadulasse tõusmise asemel leppida vankrikohaga
- Ärge sõitke ratsahobusega mööda ees sõitvast vankrist. Meie hobused tunnevad koduteed hästi ja kui lubate neil vankrist ette minna võib juhtuda, et ta otsustab koju tagasi jõuda mitu korda kiiremini, kui Teile meeldiks. Kuna hobustel on tugevalt arenenud karjainstinkt, võivad seda Teie hobuse eeskujul otsustada ka teised. Ees kihutavaid hobuseid ei saa maast jalgsi kätte ka maailma parimad sprinterid
- Kui hobune jääb teistest kaugemale, tahab ta karjainstinktist juhituna teistele järgi jõuda. Nii et kui hobune Teie all järsku mõne kiirema liigutuse teeb, ärge ehmuge, vaid jääge rahulikuks ja vajadusel tõmmake hobuste ratsmetest tagasi vaiksemale käigule. Me jälgime gruppi ja kui jääte liiga maha, ootame Teid järgi. Keegi on ka alati hobuste taga, nii et üksijäämise pärast ei pea Te muretsema
- Matkal arvestatakse alati „nõrgima lüluga”. Kui olete varem korduvalt ratsutanud ning soovite teha galoppi, võib selleks võimalus avaneda mõnel heinamaal, kuid kõige õigem oleks siiski tagasi tulla inimestega, kellest kõik on galopiks valmis. Kui hoiate hobust tee peal tagasi, et galopeerida ülejäänud seltskonnale järele arvestage, et ühelegi hobusele ei meeldi karjast maha jääda. Kartusest üksi maha jäetud saada püüab tagasi hoitav hobune kohe teistele järele minna ning võib takistamisel isegi üritada tagajalgele tõusta

Kui järgite ülevalpool toodud soovitusi, peaks Teie matk kujunema meeldivaks kogemuseks. Kohtumiseni Toris!

Abiks algajale ratsanikule

- Kui tulete ratsutama, valige riietuse ülemne pool vastavalt ilmale ja enda mugavusele. Alumise poole valikul võiks järgida järgneva soovitusi: püksid peaksid olema pika säärega, mis ennast üles ei keriks ja suurte siseõmblusteta. Vastasel juhul võite oma jalad katki või vähemalt valusaks hõõruda. Samuti võiksid püksid olla mittelibisevast materjalist. Väga hästi sobivad näiteks stretšteksased. Jalanõudel võiks samuti olla mittelibisev tald ning väike (ca 1 cm) konts. Jalanõudel ei tohiks olla suurt esikeelt, kuna jalus võib selle taha kinni jääda ning te ei saa jalga õigesti (ja mugavalt) hoida
- Enne hobuse selga istumist veenduge, et teadvustate endale riske, mis sellega kaasnedavad võivad
- Enne sadulasse tõusmist pange pähe ka kiiver
- Sadulasse minnakse alati hobuse vasakult küljelt (hobune jääb Teie paremale küljele). Sadulasse tõusmiseks pange oma vasaku jala päkk vasakusse jalusesse, hoidke vasaku käega sadula esikaarest või hobuse lakast ja paremaga sadula tagakaarest. Seejärel tõugake ennast parema jalaga maast lahti, toetuge julgelt vasakule jalusele, viige parem jalg üle hobuse laudja (ehk siis hobuse tagumiku) ning istuge sadulasse. Kui Te

kohe üle ei saa, võite algul jääda ka sadula peale kõhuli ja seejärel parema jala teisele poole viia

- Enne, kui ka parema jala jalusesse panete veenduge, et jalused on teie jaoks paraja pikkusega. Jaluse alläär võiks jääda kohe tema kõrval vabalt rippuva jala sisekülje „luumuna” alla, kuigi see on rohkem ka sisetunde küsimus. Liiga lühikese jalusega hakkavad aga jalad varsti valutama ja liiga pikaga on raske keharaskust jalusele toetada. Veendu ka selles, et mõlemad jalused oleksid ühepikkused (üldjuhul aidatakse Teil jalused parajaks)
- Hoidke jalused kogu aeg labajala kõige laiema osa (kus varbad lähevad üle päkaks) all. Varbad hoidke liikumissuunas ning kand suruge võimalikult alla (abiks võib olla kujutus, et Teie on veskikivi kannal külge seotud). Jalad peavad olema otse alla suunatud – st. ärge viige jalga sirgeks ette ega taha, vaid püüdke jalg hoida asendis, kus Teie õlg, puus ja allasurutud kand asuvad ühel mõttelisel vertikaaljoonel. Toetage oma keharaskust julgelt jaluses olevale päkale – selle jaoks jalus ongi, et Teid aidata
- Ratsmed võtke „pealt” – niimoodi, et põidlad jäävad Teie poole ja sõrmed Teist eemale. Pöial ja väike sõrm peavad minema ratsme alla ning keskmised kolm sõrme jääma ratsme peale. Proovige hoida põidlad kõige kõrgema käepunktina, nii saate seda vajadusel kasutada ratsme peal „stopperina”
- Istuge hobuse seljas enesekindlalt, mugavalt ja sirge seljaga. Kalduge sadulas pigem tahapoole kui ettepoole, sest kui hobune teeb mõne ootamatuma liigutuse, on nii kergem selga jääda ja hobust tagasi kontrolli alla võtta. Kui kaldute ette, teete enda ja hobuse jaoks liikumise ebamugavaks ning hobuse ootamatu liigutuse korral on suurem tõenäosus üle hobuse kaela alla libiseda
- Käituge hobuse seljas väga enesekindlalt ja konkreetselt – hobune ei pea teadma, et te esimest korda sadulas istute. Hobune peab tundma, et Te teate, mida tahate ja ei loobu enne, kui Teie tahtmine peale jääb. Kui te jätate hobusele võimaluse „viilida”, kasutab ta selle ära ja võtab kontrolli üle – keegi ei tee ju rohkem tööd, kui temalt nõutakse
- Ratsmeid hoidke samuti tunde järgi – jälgige, et Te hobust liiga kõvasti suust ei sikutaks ja talle haiget ei teeks, samal ajal peate neid hoidma piisavalt tugevalt, et säilitada kontroll hobuse suu ja sellega koos kogu hobuse üle. Kui hobune vehib oma peaga (näiteks, et parme ja kärbseid ära ajada) ning ratsmed libisevad Teil käest liiga pikaks, võtke need julgelt lühemaks tagasi
- Proovige hoida käsi kogu aeg üsna koos ja umbes seal, kus on hobuse kael ja lakk ja sadula esikaar. Vältige olukordi, kus peate hobuse juhtimiseks tõstma käed kõrgele üles, kaugele külgedele või pöörama kogu oma kehaga – sel juhul on Teil ratsmed liiga pikad ning teil puudub kontroll hobuse üle
- Püüdke võimalikult palju hoida tasakaalu oma jalgadega ning kasutada selleks võimalikult vähe käsi. Kui tunnete end ebakindlalt, võite algul hoida (vähemalt ühe käega) kinni ka sadulast. Hoidke hobusest kogu aeg jalgadega tugevalt kinni, nii et Teie sääre ja hobuse keha vahelt poleks valgust näha ja Te kogu aeg lausa pigistate hobust oma säärtega
- Et hobune liikuma saada, lükake oma puusi (ristluud) ettepoole (nagu tahaks istumise alt ajakirja või raamatut ära lükata) ning suruge samal ajal hobust tugevalt säärtega. Kuna algajate puhul tihti sääre survest veel ei piisa, võite juhul, kui hobune liikuma ei hakka, proovida ka teda paar korda mõlemalt poolt kandadega lüüa. Muu säärm peab jääma paigale, liiguvad ainult kannad ning Te peate olema konkreetne – ei ole mõtet

hobust kandadega püsivalt vaikselt togida, hobune ei saa aru, kas Te nüüd tahate liikuda või ei või olete see üldse Teie või hoopis näiteks mingi kärbes. Lööge kandadega paar korda, kuid tugevalt (ärge muretsege, hobune ei saa haiget, Teie kannal löök on tühiasi võrreldes sellega, mida teevad vahel tülitsemas teiste hobuste kabjad)

- Võite hobuse ergutamiseks (nii liikuma hakkamiseks kui kiiremini liikumiseks) kasutada ka suulist julgustamist – nakutada keelega suunurgas (nä. „orava hääl”) või teha suuga häält, nagu tahaksite hobusele musi anda
- Kohapealt liikuma hakkamiseks võite ratsmed hetkeks ka lõdvemaks lasta (viia käsi hetkeks ettepoole), vältimaks hobuse kohest seisatõmbamist ja lastes hobusel aru saada, et ta tõepoolest võib minna. Kui hobune juba mõne sammu on teinud, taastage kontroll ratsmete üle
- Kui olete hobuse liikuma saanud, avaldage hobusele kogu aeg oma säärtega survet (pigistage hobust säärtega). Nii kui lasete jalad hobuse ümber lõdvaks, lõpetate hobuse jaoks märguande, et ta peab edasi liikuma ja ta võib seisma jääda. Pealegi on Teil sel juhul halvem oma tasakaalu hoida
- Kui liigute otsejoones veenduge, et ratsmed oleksid ühepikkused
- Kui soovite pöörata paremale, tõmmake hobust paremast ratsmest rahulikult ja kindlalt enda poole (mitte kõrvale), kuni hobune pöörab. Samal ajal võite vasakut jalga tugevamini vastu hobust suruda
- Vasakule pööramiseks tõmmake hobust vasakust ratsmest rahulikult ja kindlalt enda poole (mitte kõrvale), kuni hobune vasakule pöörab. Võite tugevamini suruda paremat jalga
- Vältige „kannakaid” ehk hobuse kohapeal ümber pööramist. Hobune on suur loom, andke talle piisavalt ruumi manööverdada. Liiga väikese raadiusega pööramine ei mõju hästi hobuse õlgadele. Kui olete hobuse saanud soovitud suunda, hoidke ratsmed jälle sirgelt ühepikkused
- Kui hobune traavib, tunnete ennast esialgu ilmselt nagu jahukott. Katsuge tunnetada hobuse rütmi – üks, kaks, üks, kaks, üks, kaks jne. Iga „ühe” peal, kui sadul Teid välja viskab, katsuge altpoolt põlvi jätta jalad liikumatuks, põlvest alates aga ennast jalustele toetudes jalgade abil veidi sadulast välja kergitada. Iga „kahe” peal laskuge tagasi sadulasse istuma. Sellist tegevust kutsutakse kergendamiseks. Ärge heituge, kui kohe ei õnnestu – nagu iga asi, nõuab ka kergendamine veidi harjutamist, aga kui kord hobuse rütmi tabate, on mugavam nii teil kui hobusel
- Kui soovite seisma jääda, suruge põlved väga tugevalt vastu sadulat ja allasurutud kannad nõrgalt ettepoole, istuge hästi sügavalt ja raskelt sadulasse, viige keha pigem taha kui hoidke ettepoole ning tõmmake ratsmeid rahulikult, kuid kindlalt enda puusade poole, kuni hobune seisma jääb. Liiga järsult ratsmete sikutamine võib hobusele asjatult haiget teha
- Hobuse seljast maha tulemiseks võtke mõlemad jalad jalusest välja, kummarduge hobuse kaelale, tooge parem jalg kaarega üle hobuse laudja (tagumiku) ning libistage end mööda hobuse vasakut külge alla (sama külge, kust hobuse selga läksite). Kui Te arvate, et on lihtsam maha tulla, kui vasak jalg algul jalusesse jätta ja sellele toetuda, siis mõelge sellele, et kui hobune on kõrgem, võite Te kukkuda. Teie jalg võib jalusesse kinni jääda ja kui hobune peaks liikuma hakkama, võite kukkuda hobuse jalge alla

- Patsutage oma hobust kaelale ja tänage teda, kuid ärge jätke ratsmeid järelevalveta ega maha rippuma, kuni keegi pole hobust Teilt jõudnud veel üle võtta – maha rippuvatele ratsmetele võib hobune peale astuda ja need katki teha. Ratsmeisse kinni jäänud hobune hakkab tõenäoliselt neid kartma ning püüab end vabastada hoolimata sellest, keda ta lüüa või kellele otsa joosta võib